

1. Грін Олександр Олексійович Словник цивільного права. 2-е вид., перероб. і допов. / О.О. Грін.- Ужгород: ПП Данило С.І., 2009.- С.110.

2. Наказ Міністерства фінансів № 13 «Про затвердження Положення про форму та зміст розрахункових документів/електронних розрахункових документів, Порядку подання звітності, пов'язаної із використанням книг обліку розрахункових операцій (розрахункових книжок), форми № ЗВР-1 Звіту про використання книг обліку розрахункових операцій (розрахункових книжок)». Електронний ресурс. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0220-16#Text>

3. Закон України «Про застосування реєстраторів розрахункових операцій у сфері торгівлі, громадського харчування та послуг». Електронний ресурс. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/265/95-%D0%B2%D1%80#Text>

Чурилович Ю.М.

студентка гр. БЕМ-1121а

Ларченко В. В.

к.с.н., доцент, доцент кафедри міжкультурної комунікації

Дюжев В.Г.

д.е.н., професор, професор кафедри економіки бізнесу

Перерва П.Г.

д.е.н., професор, завідувач кафедри економіки бізнесу

Національний технічний університет «ХП», м. Харків, Україна

БІЗНЕС-КОМУНІКАЦІЇ СОЦІАЛЬНОГО ПАРТНЕРСТВА В СФЕРІ МІЖНАРОДНИХ ЕКОНОМІЧНИХ ВІДНОСИН

Функціонування сучасних ділових комунікацій у сфері соціально-трудових відносин в Україні на конкурентних засадах пов'язане з дією низки специфічних чинників, що стримують розвиток конкурентного механізму в системі трудових відносин. З метою забезпечення ефективного регулювання суспільно-трудових відносин в Україні доцільно провести наукове дослідження спеціалізованих інститутів, що складають основу конкурентних і монополістичних відносин, що розвиваються в системі трудових відносин. Найважливішим інститутом в системі соціально-трудових відносин є інститут соціального партнерства. У нашій країні формується принципово новий тип соціально-трудових відносин, що характеризується не тільки наявністю спільності, а й принциповими відмінностями в інтересах працівників і роботодавців. У зв'язку з цим особливе значення набуває необхідність регулювання соціально-трудових відносин на основі принципів соціального партнерства. Сучасний етап економічних перетворень в українській економіці обумовлений також посиленням соціальної спрямованості ринкової економіки. У цих умовах принципово важливим стає збалансування принципів, факторів, відносин і механізмів реалізації економічних і соціальних пріоритетів, а також поєднання ринкової ефективності і соціальної стабільності. Перехід до соціально орієнтованої, вискоефективної ринкової економіки передбачає формування стійкої системи соціального партнерства між працівниками, роботодавцями та державою.

У доповіді автори виділяють групи суб'єктів соціально-трудових відносин та їх особливі економічні інтереси. Первинними носіями економічних інтересів у системі соціально-трудових відносин є наймані працівники, роботодавці, держава, органи місцевого самоврядування. Представники вторинних економічних інтересів є носіями делегованих повноважень об'єднань роботодавців, профспілок, органів влади та адміністративних органів. Відповідно до індивідуального та колективного типів соціально-трудових відносин виділяють індивідуальні та колективні економічні інтереси суб'єктів соціально-трудових відносин. Залежно від рівня врахування соціально-трудових відносин формуються місцеві, регіональні, національні інтереси.

Інституціональний підхід, який ми рекомендуємо для практичного використання, полягає в розгляді інститутів як норм, що регулюють взаємодію сторін соціально-трудових

відносин. Інститути цих відносин дозволяють [1, 6]: по-перше, мінімізувати трансакційні витрати, наприклад, при укладанні типових трудових договорів; по-друге, подолати в тій чи іншій мірі недоліки ринку праці, найбільш очевидним проявом яких є існування стійкого дисбалансу між попитом і пропозицією; По-третє, забезпечити механізми прийняття рішень у соціально-трудої сфері. Інституціоналізація соціально-трудої відносин є необхідним атрибутом економічного життя людей [2, 7]. Дії на ринку праці, що здійснюються в інституційній формі, утворюють упорядкований економічний процес, який можна регулювати, контролювати, структурувати, забезпечуючи сталий розвиток і функціонування структурних елементів соціально-трудої відносин.

У доповіді ми розглядаємо соціальне партнерство як спільну діяльність суб'єктів трудових відносин, спрямовану на узгодження інтересів та вирішення існуючих проблем. Розвиток інституту соціального партнерства є важливим механізмом інституціоналізації системи соціально-трудої відносин. Розкрито особливості соціально-економічних інтересів суб'єктів партнерських відносин, суперечності між ними та форми їх реалізації.

Соціальне партнерство - це особливий соціально-економічний інститут суспільства, який включає в себе норми і правила, що регулюють систему партнерських відносин між працею, капіталом і державою [5, 4, 8]. У світовій практиці виділяють три типи інститутів соціального партнерства в сфері трудових відносин, що розрізняються ступенем самостійності суб'єкта у виборі шляхів зниження соціальних ризиків і витрат, характером моніторингу і рівнем передбачуваності соціальних виплат [3, 7, 9]. Для вітчизняної економіки аналіз світових типів інститутів соціального партнерства становить значний інтерес, оскільки український інститут соціального партнерства поєднує в собі риси різних національних моделей і знаходиться в процесі свого формування.

Перший вид соціального партнерства умовно позначається як скандинавський. Вона поширена переважно в скандинавських країнах (Швеція, Фінляндія, Норвегія) і характеризується активною роллю держави в соціально-трудої політиці, детальним законодавчим регулюванням усіх складових механізму партнерства: порядку формування органів соціального партнерства, їх повноважень, порядку вирішення колективних конфліктів.

Другий тип інституту соціального партнерства характерний для таких країн, як США, Канада, Японія. Вона характеризується тим, що колективні переговори відбуваються на рівні підприємства і набагато рідше переговори і домовленості відбуваються на регіональному і галузевому рівнях.

Третій тип інституту соціального партнерства характерний для країн Центральної Європи (Німеччина, Австрія, Франція та ін.), А також для Великобританії. Є проміжним варіантом між скандинавським і американським типами. Як правило, тристоронні постійно діючі органи соціального партнерства на національному рівні не створюються. На цьому рівні соціальні партнери не приймають спільних рішень, а найчастіше обмежуються консультаціями і рідше національними угодами з окремих питань соціальної політики.

1. Кобелева Т.О. Комплаєнс-безпе́ка промислового підприємства: теорія та методи: монографія. Харків: Планета-Принт, 2020. 354 с. URL: <http://repository.kpi.kharkov.ua/handle/KhPI-Press/54748>

2. Pererva P.G., Kocziszky G., Somosi Veres M., Kobieliava T.A. Compliance program: tutorial. Kharkov-Miskolc : LTD «Planeta-prynt», 2019. 689 p.

3. Перерва П.Г., Борзенко В.І., Кобелева Т.О. Інтелектуальна власність: магістерський курс: підручник. Харків: НТУ «ХП», 2019. 1002 с. URL: <https://core.ac.uk/download/pdf/286988829.pdf>

4. Pererva P. G. Entrepreneurial Risks: Essence, Classification and Management Opportunities / P.G.Pererva, T.O.Kobieliava, L.V.Shaul'ska // Економічний журнал Одеського політехнічного університету. 2023. № 1(23). С. 43-50. URL: <https://repository.kpi.kharkov.ua/handle/KhPI-Press/68564>

5. Pererva P.G., Kocziszky G., Szakaly D., Veres Somosi M. (2012) Technology transfer. Kharkiv-Miskolc: NTU «KhPI». 668 p.

6. Кобелева Т.О. Стратегія забезпечення комплаєнс-безпе́ки промислового підприємства. Економічний журнал Одеського політехнічного університету. 2019. № 3 (9). С. 53–61. URL: <https://repository.kpi.kharkov.ua/items/7259d28a-4804-40e3-a2c0-0498c0ee3783>.

7. Кобелева Т.О. Комплаєнс-безпе́ка підприємства як фактор успішної комерціалізації інновацій // Управління комерціалізацією інноваційної продукції / за ред. Ілляшенка С.М., Біловодської О.А. [Монографія]. Суми : Триторія, 2019. – С. 117-139.

8. Кобелева Т.О. Комплаєнс-функція в сфері комерціалізації результатів інноваційної діяльності підприємства // Тестування та оцінювання комерційних перспектив товарних інновацій / за ред. Є.І.Нагорного [Монографія]. Суми : Триторія, 2019. С. 288-301.

9. Перерва П.Г., Кобелева Т.О. Маркетингова політика і стратегія збуту інновацій на ринку промислової продукції // Вісник Нац. техн. ун-ту "ХПІ" : зб. наук. пр. Економічні науки. Харків : НТУ "ХПІ", 2016. № 27 (1199). С. 77-81. URI: <https://repository.kpi.kharkov.ua/handle/KhPI-Press/25752>

10. Кобелева Т.О. Концептуальні положення аналізу рівня комплаєнс-безпеки країни та підприємства // Економічний аналіз. 2019. № 3. Т.29. С. 107-115.

Шаповал В.С.

студент гр. БЕМ-М122в

Крамської Д.Ю.

к.е.н., доцент, доцент кафедри економіки бізнесу

Синіговець О.М.

к.е.н., доцент, доцент кафедри економіки бізнесу

Перерва П.Г.

д.е.н., професор, завідувач кафедри економіки бізнесу

Національний технічний університет «ХПІ», м. Харків, Україна

ФАКТОР ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОМУ РОЗВИТКУ КРАЇНИ

У сучасному суспільстві основним товаром є інформація в різних її проявах. У результаті розвитку революційних процесів у сфері виробництва та переробки інформації, інформаційних технологій та суміжної галузі соціально-економічних і духовно-культурних відносин сформувався самостійний етап – інформаційне суспільство [1, 4]. Цей етап пов'язаний з переходом в інформаційну сферу економічної, економічної та соціокультурної діяльності. Терміни «інформаційне суспільство» та «інформатизація» пов'язані з розвитком інформаційних технологій та телекомунікацій, які дозволяють зробити новий еволюційний стрибок на платформі громадянського суспільства. Інформаційне суспільство формується як глобальне і включає: єдиний світовий інформаційний простір; глобальна інформаційна інфраструктура; формування глобальної правової та регуляторної системи [2, 9]. Сучасне інформаційне суспільство ґрунтується на двох взаємопов'язаних процесах: власне інформаційній революції, викликаній лавиноподібним зростанням інформації, і революції в інформаційних технологіях.

Розвиток та розповсюдження інформаційних технологій - це загальносвітова тенденція науково-технічного прогресу останніх десятиліть, яка призвела до істотних змін практично в усіх сферах людської діяльності. Використання інформаційних технологій має вирішальне значення для підвищення конкурентоспроможності національної економіки, розширення можливостей її інтеграції у світову економічну систему, підвищення ефективності державного управління та місцевого самоврядування тощо [3, 8, 10]. Під впливом об'єктивних процесів науково-технічного розвитку знання перетворюються в економічний ресурс, не менш значущий, ніж інші класичні фактори виробництва, такі як праця, капітал, природні ресурси, підприємницькі здібності. Поширення і отримання інформації за допомогою сучасних інформаційних технологій породжує принципово нові явища в суспільстві і дозволяє виявити новий етап постіндустріального розвитку, пов'язаний з ними, насамперед у розвинених країнах, який називають новою економікою, економікою знань, економікою зв'язку і таке ін.

Дослідження процесу становлення нової української економіки є особливо актуальним з урахуванням ролі та значення нашої держави у розвитку світового господарства та економіки інтегрованої Європи, а також з урахуванням особливої ролі української держави в регулюванні економічних процесів, у тому числі процесів інформатизації. Представляється, що результати